

мають запустити протягом 2-3 років, оскільки наразі існують обмеження щодо транспортування газу з Польщі до України у розмірі 2 мільярди кубометрів на рік. Скраплений газ до Європи постачається лише у спеціальні термінали, що мають регазифікаційні установки та можуть переводити скраплений газ у газоподібну форму. Найближчий такий термінал до України знаходиться у Польщі.

Важливим елементом ліквідного ринку природного газу є газова біржа. Біржа – дуже потужна складова у розвитку вільного ринку, передовсім як фінансова складова. Ринкова ціна газу змінюється щогодини, чи щохвилини. Знаходячись в глобальній мережі, перевірити її дуже просто, і це збільшує довіру між постачальниками та споживачами. Завдяки наявності значної кількості магістральних газопроводів, ціни на газ формуються на основі співвідношення між пропозицією та попитом, що сприяє зниженню ціни. Крім того, коливання пропозиції та попиту в ході торгівлі в межах газового хабу дає змогу встановити ринкову ціну на газ. Таким чином, газові хаби значно підвищують загальну ефективність роботи ринків газу. Біржова торгівля, в свою чергу, це – основа для досягнення цих цілей, а також виступає у якості усталеної міжнародної практики для забезпечення конкуренції на ринках.

Список літератури

1. Про ринок природного газу : Закон України від 09.04.2015 № 329-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19> (дата звернення: 12.04.2020).
2. Heather P. The evolution of European traded gas hubs. *The Oxford Institute for Energy Studies*. 2015. URL: <https://www.oxfordenergy.org/wpcms/wp-content/uploads/2016/02/NG104.pdf> (дата звернення: 12.04.2020).
3. Про відокремлення діяльності з транспортування природного газу та забезпечення діяльності оператора газотранспортної системи : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 840 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840-2019-п> (дата звернення: 12.04.2020).
4. Український газовий хаб – шанс для Європи // DiXi Group : сайт. URL: http://dixigroup.org/storage/files/2016-12-19/web_ukrainian_gas_hub_2016_ua_1.pdf (дата звернення: 12.04.2020).

УДК 338.2:378.11

Романуша Ю. В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств та менеджменту

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут Української інженерно-педагогічної академії, м. Бахмут, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЙНИХ ОЗНАК МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Якість та відповідність вищої освіти умовам розвитку національного господарства є одним з найбільш важливих чинників формування належного

рівня конкурентоспроможності України на світовому ринку. Спираючись на парадигми економіки знань, розвинені країни висувають на стратегічний рівень проблеми удосконалення освіти, оскільки саме її функціонування формує світогляд та професійні компетентності вітчизняного ринку праці. Відповідність методів державного регулювання стратегічного розвитку вищої освіти існуючим світовим викликам в такому розумінні – є першочерговим завданням при формуванні економічної політики держави. Зазначене обумовлює необхідність дослідження класифікаційних ознак методів державного регулювання сфери вищої освіти з метою удосконалення їх системи та адаптації до сучасних вимог.

Метою дослідження є узагальнення теоретичного досвіду державного управління сферою вищої освіти та визначення класифікаційних ознак методів його реалізації.

Аналіз теоретичних положень та підходів науковців щодо визначення ознак класифікації методів державного регулювання саме вищої освіти підтверджує відсутність єдності у поглядах вчених, оскільки деякі з них ототожнюють методи державного регулювання освіти з ринковими методами, надаючи при цьому такі ж ознаки класифікації. При дослідженні зазначеної проблеми, особливої уваги заслуговують погляди Г.С. Лопушняк та Х.В. Рибчанської, які беручи за основу напрацювання вчених у сфері державного регулювання економіки загалом та вищої освіти зокрема, запропонували класифікацію основних методів державного регулювання вищої освіти, їх форми та інструменти.

На думку вчених [2, с. 68], методи державного регулювання вищої освіти класифікуються за такими ознаками:

- за ступенем впливу на об’єкт регулювання;
- за змістовим наповненням самих методів;
- за інструментами впливу.

У працях А.М. Бабашкіної виокремлюється адміністративно-відомча та програмно-цільова форми прямих методів державного регулювання економіки, однією зі складових якої є вища освіта [1].

У дослідженнях Г.С. Лопушняк та Х.В. Рибчанської, робиться акцент на тому, що методи державного регулювання вищої освіти можна поділити також за інструментами регулювання: правові, організаційні, контрольні, бюджетні, податкові, кредитні, цінові, страхові, інформаційні тощо [2, с. 93].

Тож, узагальнення підходів вчених до визначення класифікаційних ознак методів державного регулювання сфери вищої освіти, дозволило розробити схему їх ознак класифікації, рис.1.

За змістовим наповненням, методи класифікуються на: інституційні; економічні; соціально-психологічні [4, с. 185].

Серед інституційних методів державного регулювання стратегічну роль відведено правовому та адміністративному регулюванню.

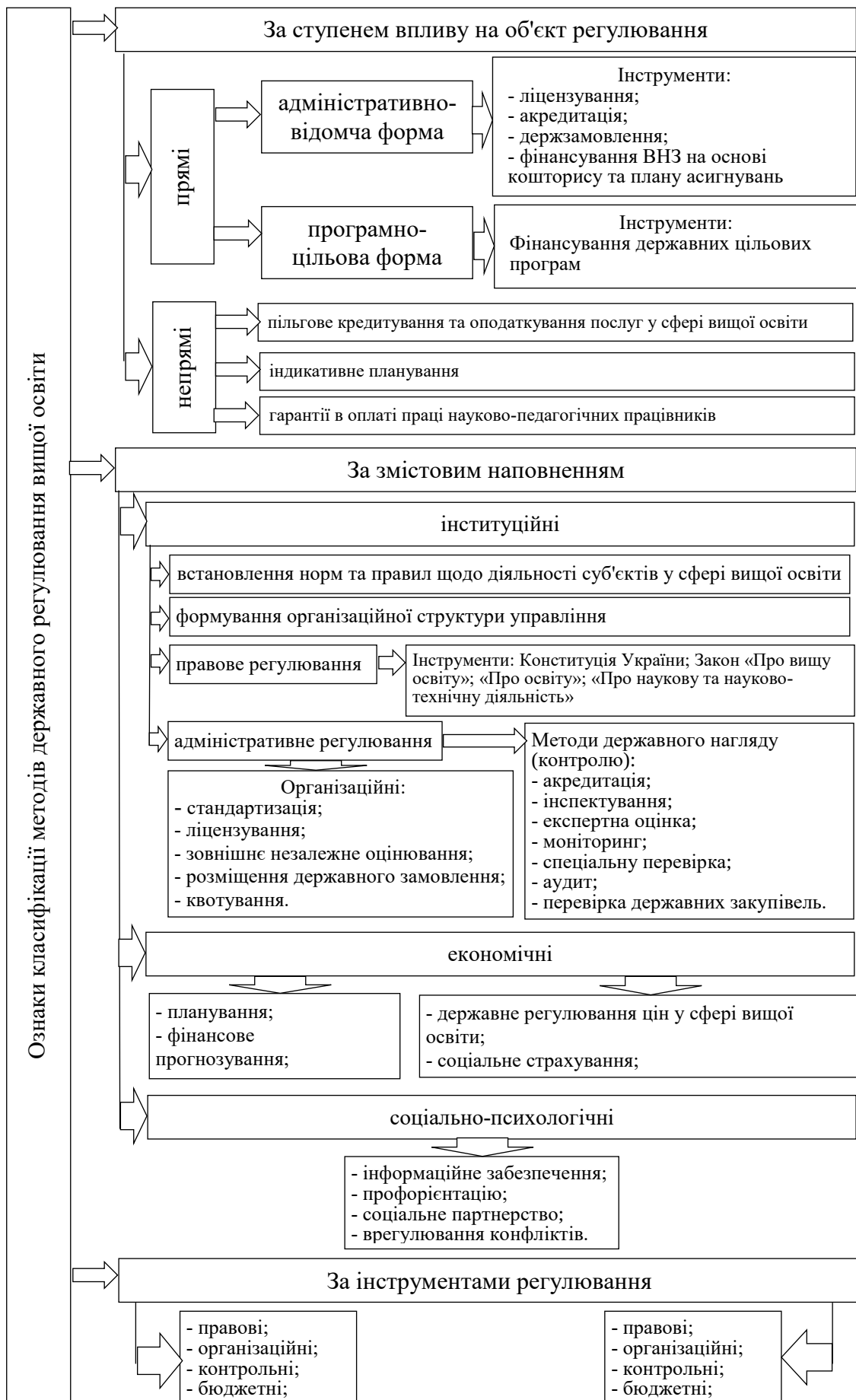

Рисунок 1 – Класифікаційні ознаки методів державного регулювання сфери вищої освіти

Так, основними інструментами правового регулювання державного управління вищою освітою є:

- Закони України;
- Укази Президента України;
- нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України а також профільного та інших міністерств та відомств України, що стосуються діяльності у сфері вищої освіти;
- міжнародні нормативно-правові акти у сфері вищої освіти та захисту прав людини;
- нормативно-правові акти органів місцевого самоврядування, що мають безпосередній або опосередкований вплив на функціонування закладів вищої освіти.

Таким чином, втручання держави в організацію освітньої діяльності здійснюються на основі відповідних інструментів державного регулювання. Зазначені інструменти являють собою сукупність універсальних та специфічних способів і прийомів, які застосовуються персоналом органів державного управління під час виконання його функцій або в процесі розробки, прийняття та реалізації рішень, спрямованих на досягнення визначених цілей щодо розвитку керованих об'єктів [5, с. 124].

Враховуючи багатоаспектність та складність процесу державного регулювання сфери вищої освіти, зрозумілим є одночасне використання всіх зазначених методів у їх сукупності, а не окремо кожного. Не до кінця вирішеною проблемою залишається недостатня розробленість методичного інструментарію визначення сукупності методів державного регулювання, релевантної певним зовнішнім умовам та своєчасна адаптація системи управління закладом вищої освіти до викликів сучасності.

Список літератури

1. Бабашкина А. М. Государственное регулирование национальной экономики. М. : Финансы и статистика, 2003. 480 с.
2. Лопушняк Г. С., Рибчанська Х. В. Вища освіта України: державне регулювання та перспективи розвитку : монографія. Львів : Ліга Прес, 2018. 283 с.
3. Натрошвілі С. Г. Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика : монографія. Київ : КНУТД, 2015. 326 с.
4. Рибчанська Х. В. Принципи державного регулювання вищої освіти в Україні. *Соціально-трудові відносини: теорія та практика*. 2017. № 2. С. 329–337.
5. Тимошенко О. В. Особливості реалізації фінансового механізму системи вищої освіти України. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2009. № 1. С. 123–130.